

PODMANIVÝ PRÍBEH LÁSKY V NOVOM PREKLADE

CHARLOTTE BRONTĚ

— JANE —
EYROVÁ

IKAR

CHARLOTTE BRONTĚ

— JANE —
EYROVÁ

Preložila Barbora Vinczeová

JANE
EYROVÁ

Charlotte Brontë
JANE EYRE

Translation © 2024 by Barbora Vinczeová
Jacket design © 2024 by Barbara Baloghová
Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9750-0

Venujem váženému W. M. THACKERAYOVI.
Toto dielo si dovoľujem podpísať ako AUTORKA.

CURRER BELL
21. decembra 1847

PRVÁ KAPITOLA

V ten deň sa nedalo ísť na prechádzku. Hoci ráno sme sa hodinu motali pomedzi holé kríky, po obede – keď pani Reedová nemala spoločnosť, obedovala skôr –, ľadový zimný vietor privial temné oblaky a bičujúci dážď, takže počasie ďalšie potulky vonku nedovoľovalo.

Potešila som sa. Nikdy som neobľubovala dlhé prechádzky, najmä v chladné poobedia. Hrozila som sa príchodu domov za sychravého súmraku s omrznutými prstami na rukách a nohách a so smútkom v srdci, lebo pestúnka Bessie ma znosila. Navyše som sa hanbila, že som nevládala chodiť toľko, čo Eliza, John a Georgiana Reedovci.

Eliza, John a Georgiana sa práve zhŕkli okolo svojej matky v salóne. Ona odpočívala na pohovke pri ohnisku a jej miláčikovia – zhodou okolností sa nehádali ani neplakali – vyzerali dokonale šťastne. Mňa odohnala so slovami, že ju mrzí, že ma musí držať stranou, no kým jej Bessie nepotvrdí a kým sama neuvidí skutočnú snahu o spoločenskejšie a detskejšie správanie, milšie a veselšie vyjadrovanie – čulejšie, úprimnejšie a bezprostrednejšie než doteraz –, naozaj ma musí obráť o výsady určené len spokojným, šťastným detičkám.

„Z čoho ma Bessie obvinila?“ namietla som.

„Jane, nemám v láske deti, ktoré vyzvedajú a vypytujú sa. Okrem toho, takéto správanie k starším zo strany dieťaťa je odporné. Niekam si sadni a mlč, kým sa nenaučíš pekne rozprávať.“

Utiahla som sa do malého ranného salónika hneď vedľa salónu. Stála v ňom knižnica, a tak som si onedlho vybrala

knihu a dbala na to, aby v nej nechýbali obrázky. Vyliezla som na parapet v okennom výklenku, usadila sa do tureckého sedu a takmer úplne zatiahla červené vlnené závesy, aby som mala dvojité ochranu.

Šarlátové záhyby mi zacláňali výhľad doprava a zľava ma síce chránili sklenené okenné tabule, no nedovolili mi zabudnúť na upršaný novembrový deň. Obracala som stránky knihy, no podchvíľou som vyzrela von a sledovala zimné popoludnie. V diaľke sa vznášala bledá hmla a oblaky, bližšie som videla mokrý trávnik a kríky, ktoré bičovala búrka a popri zúrivom lejaku nimi lomcoval krutý vietor.

Vrátila som sa k *Dejinám britského vtáctva* od Bewicka. Text ma až tak nezaujímal, no zopár úvodných strán som nevedela preskočiť, hoci som bola dieťa. Písalo sa na nich o miestach výskytu morských vtákov, o „opustených skalách a výbežkoch“, kde nič iné nežije, o pobreží Nórska s ostrovčekmi od najjužnejšieho bodu Lindeness až po Severný mys:

*Kde ľadový oceán severu zúri,
okolo nahých smutných ostrovov
ďalekého Thulé; a Atlantiku búrky
bodajú Hebridy krutou ostrohou.*

Rovnako som nemohla prehliadnúť text o pustom pobreží Laponska, Sibíri, Špicbergov, Novej Zeme, Islandu, Grónska a o „obrovskej Arktíde a pustých, bezútešných zamrznutých oblastiach plných snehu a ľadovcov, ktoré vznikli po stáročiach zimy, týčia sa do nebotyčných výšok, obkolesujú severný pól a zosobňujú nekonečný extrémny chlad“. O smrtiacich bielych kráľovstvách som si vytvorila vlastnú temnú predstavu, akú v detskej mysli vyvolajú takmer nepochopiteľné skutočnosti a zvláštne ju poznačia. Slová

z úvodných stránok sa prepojili s obrázkami, a tak som osamelú skalú v oblaku morskej peny a vody uprostred mora vnímala vážnejšie, rovnako ako stroskotaný čln na pustom pobreží a chladný, desivý mesiac vykúkajúci spomedzi oblakov a osvetľujúci potápajúcu sa loď.

Neviem, prečo vo mne vzbudzoval strach pohľad na opustený cintorín a náhrobky s vyrytými nápismi, na bránu a dva stromy pri nej, nízky horizont, zničený múrik po stranách a vychádzajúci polmesiac, ktorý naznačoval večernú hodinu.

Dve lode zvečnené na nehybnom mori sa javili ako morské príznaky.

Rýchlo som preskočila stránku so zlodejom s lupom prehodným cez plece. Desil ma.

Rovnako som sa bála čiernej, rohatej bytosti na skale, ktorá si prezerala vzdialený dav okolo šibenice.

Každý obrázok rozprával príbeh. Môj nevyvinutý rozum a pocity nestačili na to, aby som ich pochopila, no mimoriadne ma zaujímali, rovnako ako Bessine príbehy. Keď mala dobrú náladu, rozprávala nám ich počas zimných večerov. Priniesla si žehlenie ku kozubu v detskej izbe a dovolila nám posadiť sa k nej. Kým žehlila čipkované volány a záhyby na nočných čepcoch pani Reedovej, krmila našu dychtivú zvedavosť príbehmi o láske a dobrodružstvách zo starých rozprávok a balád alebo, ako som neskôr zistila, z *Pamely a Henryho, grófa z Morelandu*.

Bewick mi sedával na kolenách a bývala som šťastná – šťastná svojím spôsobom. Nebála som sa ničoho, len vyrušenia, a to čoskoro prišlo. Dvere ranného salónika sa otvorili.

„Bu! Slečna Bezútešná!“ zvolal John Reed. Na chvíľu sa odmlčal, lebo miestnosť vyzerala prázdna.

„Kde, dočerta, je?!“ pokračoval. „Lizzy! Georgy!“ volal na sestry. „Jane tu nie je. Povedzte matke, že tá mrcha vybehla do dažďa!“

„Dobre, že som zatiahla závesy,“ pomyslela som si. Modlila som sa, aby ma neobjavil. John Reed by sám môj úkryt neodhalil, pretože nebol taký bystrý a nedošlo by mu to. Eliza však strčila hlavu do dverí. „Určite sedí na parapete, Jack,“ povedala bez váhania.

Zaraz som vyliezla, zhrozená z predstavy, že by ma zmienený Jack odtiaľ vytiahol.

„Čo chceš?“ opýtala som sa neisto a nesmelo.

„Povedz, čo chcete, pán Reed,“ odvetil. „Chcem, aby si prišla sem,“ povedal a posadil sa do kresla. Gestom naznačil, že mám zastať pred ním.

John Reed bol štrnásťročný školák, starší odo mňa o štyri roky. Ja som mala len desať rokov. Na svoj vek bol veľký a mocný, mal špinavú a nezdravú pleť, tlstú tvár s neformálnymi črtami, mäsité a hrubé končatiny. Pri stole sa pravidelne napchával, preto mal problémy so žľčníkom, nejasný, zahmlený pohľad a ovisnuté líca. Mal byť v škole, no mamička ho nechala na mesiac alebo dva doma „pre krehké zdravie“. Riaditeľ školy pán Miles ju upozornil, že chlapcovi by sa lepšie darilo bez toľkých koláčov a sladkostí, no ona si taký krutý názor ani len nepripustila. Radšej sa priklonila k zhovievavejšej myšlienke, že Johnovo zdravie poznačilo preťaženie a možno aj smútok za domovom.

John matku a sestry nemal v láske a mňa neznášal. Týral ma a trestal, nie dva- či trikrát za týždeň alebo raz či dva razy denne, ale neprestajne. Bála som sa ho každou bunkou v tele, a keď sa priblížil, triasla som sa od hlavy po päty. Niekedy ma ten strach vyvádzel z miery, lebo som sa pred jeho hrozbami a útokmi nemala kam uchýliť. Služobníctvo sa ma nechcelo zastať a uraziť mladého pána a pani Reedová sa hrala na slepú a hluchú. Nikdy nevidela, že ma udrel, a nepočula, že mi vynadal, hoci oboje mnohokrát robieval v jej prítomnosti, častejšie však za jej chrbtom.

Zo zvyku som Johna poslúchla a podišla ku kreslu. Asi tri minúty na mňa vyplazoval jazyk, ako len vládal, dobreže si ho od tolkej snahy neodtrhol. Vedela som, že čoskoro ma udrie, a kým som sa obávala úderu, zamyslene som sa dívala na tohto nechutného a ohavného tyrana. Ktovie, či mi to nevidel na tvári, pretože neprehovoril, len ma náhle a silno udrel. Zapotácala som sa, a keď som nadobudla rovnováhu, ustúpila som.

„To máš za to, že si mamičke drzo odvrávala,“ vyhlásil, „a za to, že sa skrývaš za závesmi, a za ten pohľad, čo si mi venovala pred dvomi minútami, ty krysa!“

Na toto zaobchádzanie zo strany Johna Reeda som si zvykla a ani mi nenapadlo brániť sa. Trápilo ma iba to, ako prežiť úder, ktorý mi po nadávkach nepochybné uštedrí.

„Čo si robila za závesmi?“ vyzvedal.

„Čítala som.“

„Ukáž čo.“

Vrátila som sa k oknu a priniesla mu knihu.

„Nemáš čo brať naše knihy. Mamička hovorí, že si odkázaná na nás. Otec ti nič nezanechal. Mala by si žobrať, nie žiť s panskými deťmi pod jednou strechou, jeť rovnaké jedlo a nosiť rovnaké šaty, a to všetko z mamičkinej peňaženky. Teraz ti ukážem, hrabať sa v mojej knižnici! Je *moja*, celý dom je môj, teda o pár rokov bude. Postav sa k dverám ďalej od zrkadla a od okien.“

Poslúchla som, lebo som nepochopila, čo zamýšľa. Keď som však videla, ako zdvihol knihu a namieril ju na mňa, inštinktívne som uskočila a vykrikla. Neskoro – hodil ju a trafil ma. Spadla som a udrela si hlavu o dvere. Pustila sa mi krv a pocítila som ostrú bolesť. Hrôzu však prehlušili iné pocity.

„Ty krutý surovec!“ zvolala som. „Si ako vrah, ako otrokár! Ako rímsky cisár!“

Čítala som Goldsmithove *Dejiny Ríma* a už som si utvorila názor na Nera, Caligulu a iných. V duchu som ho k nim prirovnávala, no až doteraz som to nahlas nevyslovila.

„Čože?! Čože?!“ vrieskal. „Čo mi to povedala? Počuli ste ju, Eliza a Georgiana? Poviem to mamičke! Ale najprv...“

Rozbehol sa ku mne a schmatol ma za vlasy a za plece, tentoraz však schytil zviera zahnané do kúta. Naozaj som ho považovala za tyrana a vraha. Cítila som, ako mi po krku stekajú kvapky krvi a ako mi rana na hlave pulzuje od bolesti. Tieto pocity prehlušili strach a zúfalo som sa bránila. Neviem, čo presne som urobila, no vrieskal: „Sviňa! Beštia!“ A nahlas zavýjal. Pomoc nebola ďaleko. Eliza a Georgiana utekali po pani Reedovú na poschodie a tá sa o chvíľu objavila s Bessie a so slúžkou Abbotovou v päťách. Odtiahli nás od seba. „Bože dobrý! Takto sa pustiť do pána Johna!“ vykriekli.

„Toľká zúrivosť, kto to kedy videl!“

„Odveďte ju do červenej izby,“ pridala sa k nim pani Reedová, „a zamknite ju tam.“ Okamžite sa ma zmocnili dva páry rúk a odvliekli ma nahor.

DRUHÁ KAPITOLA

Celú cestu som vzdorovala, čo pre mňa nebolo bežné, a Bessie a slečna Abbotová sa len utvrdili v zlom názore na moje správanie. Naozaj som bola celá bez seba, alebo skôr *mimo* seba ako hovoria Francúzi. Uvedomovala som si, že chvíľková vzbura ma vystavila rôznym možným trestom, a ako každý iný otrok pri vzbure, aj ja som v zúfalstve bola odhodlaná zájsť až do krajnosti.

„Chyťte jej ruky, slečna Abbotová, je ako besná mačka.“

„Hanba, hanba!“ zvolala slúžka. „To je teda správanie, slečna Eyrová, takto udrieť mladého džentlmena, syna svojej dobrodinky! Svojho mladého pána!“

„Pána! Akým je mi pánom? Som hádam slúžka?“

„Nie, ste menej ako slúžka, lebo si nezarábate na chlieb. Tak, sadnite si a zamyslite sa nad svojou neposlušnosťou.“

Dotiahli ma do izby, ako prikázala pani Reedová, a sotili ma na stoličku. Chcela som z nej vyskočiť ako struna, no dva páry rúk ma okamžite zastavili.

„Sadnite si, lebo vás priviažeme,“ varovala ma Bessie. „Slečna Abbotová, požičajte mi podväzky, moje by hneď pretrhla.“

Slečna Abbotová sa otočila a pustila do zvliekania podväzku zo statnej nohy. Príprava pút a predstava nadchádzajúceho poníženia ma prinútili upokojiť sa.

„Nevyzliekajte si ich!“ zvolala som. „Budem sedieť.“

V snahe presvedčiť ich som oboma rukami schytila kraje stoličky.

„Aby tak aj bolo,“ odvetila Bessie, a keď sa ubezpečila, že nebojujem, pustila ma. So slečnou Abbotovou nado mnou

stáli so založenými rukami a zamračene a pochybovačne si ma prezerali, akoby si mysleli, že som sa zbláznila.

„Nikdy predtým to neurobila,“ ozvala sa nakoniec Bessie a obrátila sa k slúžke panej.

„Ale mala to v sebe,“ odvetila ona. „Často som panej hovorila, čo si o tom dievčati myslím, a ona so mnou súhlasila. Je to líška. Nikdy som nevidela dievča v jej veku takto sa pretvarovať.“

Bessie mlčala, no o chvíľu oslovila mňa.

„Mali by ste vedieť, slečna, že ste dlžníčkou pani Reedovej. Stará sa o vás a keby vás vyhodila, skončili by ste v chudobinci.“

Nemala som odpoveď. Tieto slová som dobre poznala a prvé spomienky sa mi viažu k podobným vyjadreniam. Výčitky o závislosti sa v mojich ušiach zmenili na nejasnú vravu. Bolelo ma to a ubíjalo, no rozumela som jej len čiastočne. „A nemali by ste sa považovať za rovnú slečnám Reedovým a pánovi Reedovi len preto, lebo pani dovolí, aby vás s nimi vychovávali,“ pridala sa slečna Abbotová.

„Zdedia veľa peňazí a vy nedostanete nič. Mali by ste byť skromná a usilovať sa im zapáčiť.“

„Myslíme to s vami dobre,“ dodala Bessie prívetivejšie. „Mali by ste sa snažiť byť užitočná a milá a potom by ste tu možno našli domov. Keď ste však zúrivá a drzá, pani vás určite pošle preč.“

„A okrem toho,“ pokračovala slečna Abbotová, „Boh ju potrestá. Možno na ňu zošle svoj hnev uprostred záchvatu zúrivosti, umrie, a kam sa potom dostane? Poďte, Bessie, necháme ju. Za nič na svete by som nechcela mať srdce ako ona. Pomodlite sa osamote, slečna Eyrová. Ak sa nebudete kajať, možno sa cez ten komín dostane dnu niečo nepekné a unesie vás.“

Zavreli za sebou dvere a zamkli.

Červená izba bola hostovská a nespávalo sa v nej často. Po-

vedala by som, že nikdy, okrem náhodného návalu hostí do Gateshead Hall, keď sa museli použiť všetky dostupné izby. Napriek tomu išlo o najväčšiu a najpôsobivejšiu miestnosť v sídle. Uprostred sa vynímala posteľ ako stan s obrovskými mahagónovými stĺpmi a závesmi z tmavočerveného damasku. Na oboch oknách, napoly skrytých za závesmi z podobnej látky, boli vždy zavreté okenice. Koberec bol červený, stolík pri posteli mal ružový nádych, skriňu na šaty, toaletný stolík a stoličky zo starého mahagónu vyleštili dotmava. Popri tmavých odtieňoch vynikala a priam svietila kopa bielych matracov a vankúšov na posteli. Zakrývala ich jemná snehobiela prikrývka. Rovnako výrazne sa vynímala široká pohovka pri čele postele. Takisto bola biela a pred ňou stála podnožka. Napadlo mi, že vyzerá ako biely trón.

V izbe bolo chladno, keďže sa v nej bežne nekúrilo. Vládlo v nej ticho, pretože bola ďaleko od detskej izby a kuchyne a vzbudzovala vo mne pocit vážnosti, lebo do nej zriedka niekto vkročil. V sobotu sem chodievala iba slúžka, aby vyleštila zrkadlá a utrela týždňový prach z nábytku. Ešte zriedkavejšie navštevovala túto izbu pani Reedová, aby občas skontrolovala obsah tajných zásuviek v skrini, kde skrývala rôzne dokumenty, šperky a miniatúru zosnulého manžela. Práve tu spočívalo tajomstvo červenej izby, čaro, ktoré ju zapečatilo nedotknutú napriek všetkej veľkoleposti.

Pán Reed zomrel pred deviatimi rokmi. V tejto izbe naposledy vydýchol, tu ležalo jeho telo, odtiaľto ho vyniesli a odvtedy sa izba zmenila na hrozivú svätyňu, do ktorej nikoho nelákalo vstúpiť.

Bessie a ostrá slečna Abbotová ma akoby priklincovali k nízkej taburetke pri mramorovom kozube. Predo mnou stála posteľ, napravo sa týčila tmavá vysoká skriňa s nejasnými a neúplnými odrazmi na vyleštenom dreve. Naľavo boli zaclonené okná a obrovské zrkadlo medzi nimi znásobovalo majestátnosť

postele a celej izby. Nebola som si istá, či zamkli, a keď som nabrala odvalu vstať, zistila som, že moje obavy sa potvrdili. Zamkli ma! Žiadne väzenie by ma lepšie nezadržalo. Odišla som od dverí a musela prejsť popred zrkadlo. Zvedavým pohľadom som mimovoľne zabľúdila do jeho hĺbok. V odraze pôsobilo všetko chladnejšie a temnejšie než v skutočnosti. Zízala na mňa zvláštna drobná postava. Bledá tvár a ruky sa vynárali z temnoty a lesklé oči plné strachu pobehovali zo strany na stranu uprostred nehybnej miestnosti. Vyzerala ako skutočný duch. Pomyslela som si, že sa podobá na jednu z malých bytostí, napoly vílu, napoly škriatka z Bessiných večerných príbehov. Podobné prízraky vyliezali z prázdnych močiarnych roklín zarastených papradím a zjavovali sa pocesným, ktorých zastihol súmrak. Vrátila som sa na taburetku.

Spomenula som si na poveru, no neovládli ma, lebo vo mne stále vrel hnev. Vzbúrený otrok ešte trpkó bojoval a musela som potlačiť nával spomienok na nedávne chvíle, aby som sa vrátila do bezútešnej prítomnosti.

Rozrušená myseľ sa mi premenila na zakalenú studňu. Na jej dne vírilo bahno v podobe trápenia, ktoré mi spôsoboval John Reed, nadutej ľahostajnosti jeho sestier, odporu jeho matky a zaujatosti služobníctva. Prečo ma stále týrajú, zastrášujú, obviňujú a odsudzujú?

Prečo nikdy nie som dosť dobrá? Usilujem sa získať ich priazeň zbytočne? Tvrdohlavá a sebeckú Elizu rešpektujú. Náladovej, mimoriadne jedovatej, večne nespokojnej a drzej Georgiane zvyčajne vychádzajú v ústrety. Jej krása, ružové líca a zlaté kučery tešia každé oko a zakrývajú každý nedostatok. Johna nenapomínajú a už vôbec netrescú, hoci láme holubom väzy, zabíja páviky, hucká psy na ovce, obtrháva hrozno v skleníku a vzácnym kvetom láme púčiky. Matku volá „babizňa“, niekedy ju preklína za tmavú pleť, akú má aj on. Vôbec neberie ohľad na jej priania, často jej trhá a ničí hodvábne šaty, no

i tak je jej „miláčik“. Ja sa neodvážim urobiť chybu, plním si každúčku povinnosť, a i tak som neposlušná a únavná, nevrlá a zlomyseľná, a to od rána do večera a od večera do rána.

Hlava ma po údere a páde bolela a rana mi stále krvácala. Nikto Johna nenapomenul, že ma bezohľadne udrel. Keď som sa mu postavila, aby som zabránila zbytočnému násiliu, odniesla som si to ja.

„Krivda! Krivda!“ ozval sa môj rozum, ktorý krutá bitka prinútila predčasne, hoci len dočasne dozrieť. Z rovnakého popudu ožilo moje odhodlanie a zrodilo zvláštny nápad, ako uniknúť pred neznesiteľným útlakom – napríklad utiecť alebo, ak by to nešlo, prestať jesť a piť a umrieť.

Aké zúfalstvo mi v to popoludnie zavládlo v duši! Ako mi len myseľ vírila a srdce sa búrilo! No v akej temnote a bezbrehej nevedomosti sa tento boj odohrával! Nenachádzala som odpoveď na neutíchajúcu otázku, prečo som takto trpela. Teraz, po niekoľkých rokoch – nepoviem presne koľkých – to už dobre viem.

So sídlom Gateshead Hall som neladila. Na nikoho z jeho obyvateľov som sa nepodobala. Nemala som nič spoločné s pani Reedovou a jej deťmi ani so služobníctvom. Nemali ma radi a v skutočnosti som ani ja nemala rada ich. Nemuseli láskavo zaobchádzať s niekým, kto si nedokázal obľúbiť ani jedného z nich. Bola som cudzia, iná povahou, schopnosťami, sklonmi, zbytočná, neschopná slúžiť ich záujmom či potešiť ich. Bola som otravná a klíčili vo mne zárodoky pohrdania ich zaobchádzaním a úsudkom. Keby som bola veselá, bystrá, bezstarostná, panovačná, pekná a neposedná, hoci rovnako závislá a osamelá, pani Reedová by ma znášala lepšie. Jej deti by sa so mnou spriatelili a služobníctvo by nerobilo zo mňa vinníčku prečinov všetkých detí.

Červená izba potemnela. Bolo po štvrtej a zamračené popoludnie sa chýlilo k bezútešnému súmraku. Do okna na

schodisku narážali nástojčivé kvapky dažďa a v záhrade za domom zavýjal vietor. Postupne som stuhla na kameň a odvaha ma opustila. Uhlíky vzbury uhasilo zvyčajné poníženie, pochybnosti o sebe a zúfalý smútok. Všetci vraveli, že som zlá, a možno mali pravdu. Nenapadlo mi predsa, že sa vyhladujem na smrť? Určite je to hriech. A chcela som vôbec umrieť? Je hrobka pod gatesheadským kostolom lákavým cieľom? V takej hrobke vraj odpočíva pán Reed. Zaraz sa ma zmocnila narastajúca hrôza. Nepamätala som si ho, ale vedela som, že je môj strýko – matkin brat – a že ma po narodení prijal do domu ako sirotu. Pred smrťou prinútil pani Reedovú, aby mu slúbila, že ma bude vychovávať, starať sa o mňa ako o vlastné deti. Pani Reedová si zjavne myslela, že sľub dodržala. Dovolím si tvrdiť, že to urobila tak, ako jej povaha dovolila. Ako si však mohla obľúbiť prišelca, cudzie telo a cudziu krv, ku ktorému ju po manželovej smrti nič neviazalo? Určite ju zhrýzal vynútený sľub hrať sa na rodiča dieťaťa, ktoré nevedela milovať a ktoré jej navždy naštrbilo kruh vlastnej rodiny.

Vtedy mi niečo napadlo. Nepochybovala som, a to nikdy, že keby bol pán Reed nažive, bol by ku mne milý. Keď som sa teraz dívala na bielu posteľ a tiene na stenách – občas som vrhla zvedavý pohľad na tmavé, lesklé zrkadlo –, spomenula som si na reči o mŕtvych, ktorí po smrti nenali pokoj, lebo im nesplnili posledné pranie. Vrátili sa na tento svet potrestať tyranov a zachrániť utláčaných. Pomyslela som si, že ani duša pána Reeda nenachádza pokoj pre zlé zaobchádzanie s dieťaťom zo strany jeho sestry, opustí miesto posledného odpočinku, či je ním hrobka v kostole, či neznámy druhý svet, a objaví sa predo mnou v tejto izbe. Utrela som si slzy a prestala vzlykať, lebo som sa bála, že nápadným smútkom prebudím hlas zo záhrobia, ktorý ma príde utešiť, alebo sa nado mnou objaví duch so svätôžiarou a zvláštnym súcitným výrazom na tvári. Hoci ma táto

predstava teoreticky utešila, prakticky by ma vydesila. Úporne som ju potláčala a zaháňala. Odhrnula som si vlasy z očí, zdvihla hlavu a odvážne si prezrela tmavú izbu. Zrazu na stene zažiarilo svetlo. Vari si mesačný lúč našiel cestu pomedzi okenice? Nie, mesačné svetlo sa nehýbe, a toto mi tancovalo pred očami. Prekĺzlo na strop a mihotalo sa mi nad hlavou. Teraz už viem, že svetlo pochádzalo pravdepodobne z lampáša človeka, ktorý prechádzal po trávniku. Vtedy však moja myseľ očakávala každú hrôzu, nervy mi povolili od rozrušenia a myslela som si, že neposedné svetielko je akýsi posol z druhého sveta. Srdce mi išlo vyskočiť z hrude, hlava sa mi zakrútila a v ušiach mi hučalo. Zdalo sa mi, že počujem krídla, a niečo som pri sebe cítila. Premohla ma úzkosť a nemohla som dýchať. Prebehla som k dverám a zúfalo mykala kľučkou. Z chodby doľahli rýchle kroky, kľúč sa v zámke otočil a vstúpila Bessie s Abbotovou.

„Slečna Eyrová, je vám zle?“ pýtala sa Bessie.

„To bol teda krik! Striaslo ma z neho!“ zvolala Abbotová.

„Pustite ma von! Pustite ma do detskej izby!“ kričala som.

„Prečo? Ublížili ste si? Videli ste niečo?“ opäť nástojila Bessie.

„Ach! Videla som svetlo a myslela som si, že sa zjaví duch.“ Schytila som Bessie za ruku a ona si ju zo zovretia nevytrhla.

„Kričala schválne,“ vyhlásila Abbotová znechutene. „A ešte ako! Keby si ublížila, človek by jej aj odpustil, no ona nás sem len chcela dostať. Dobre poznám jej zákerné triky.“

„Čo to má znamenať?“ ozval sa ďalší hlas. Po chodbe prichádzala pani Reedová, čepiec sa jej pri rýchlej chôdzi vydúval a šaty šušťali. „Abbotová a Bessie, prikázala som, aby Jane Eyrová zostala v červenej izbe sama, kým po ňu neprídem.“

„Slečna Jane hrozne skríkla, pani,“ bránila sa Bessie.

„Nechajte ju,“ odpovedala jej. „Pusť Bessinu ruku, dieťa.“

Takto sa von nedostaneš, tým si buď istá. Nezniesiem leš, a to najmä u detí. Mám povinnosť ukázať ti, že ti nepomôže. Zostaneš tu o hodinu dlhšie a pustím ťa iba vtedy, keď sa upokojíš a budeš na slovo poslúchať.“

„Ach, teta! Zlutojte sa! Odpusťte mi! Nezniesiem to – potreštajte ma inak! Zomriem, ak...“

„Mlč! Takéto výlevy sú priam hnusné!“ Bezpochyby som sa jej naozaj hnusila. Považovala ma za prešibanú herečku, úprimne verila, že zosobňujem zlobu, podlosť a nebezpečnú dvojtvárnosť.

Bessie a Abbotová odišli, pani Reedová stratila trpezlivosť s mojím zúfalým a nekontrolovateľným nárekom a bez slova ma strčila späť a zamkla. Počula som ju odchádzať a keď bola preč, predpokladám, že som dostala akýsi záchvat, lebo som omdlela.

TRETIA KAPITOLA

Spomínam si len na to, že som sa prebudila akoby z nočnej mory a pred očami som mala hrozivú červenú žiaru za hustými čiernymi mrežami. Počula som aj tlmené hlasy, akoby boli pod vodou alebo unášané silným vetrom. Úzkosť, neistota a hrôza mi ovládli všetky zmysly. O chvíľu som si uvedomila, že sa ma niekto dotýka, dvíha ma a podopiera v sede a že to robí nežnejšie než doteraz ktokoľvek iný. Oprela som si hlavu o vankúš či o rameno a polepšilo sa mi.

O päť minút sa zmätok rozplynul. Uvedomila som si, že som vo vlastnej posteli a červená žiara je oheň v kozube detskej izby.

Prišla noc a na stole horela sviečka. Bessie stála pri posteli s miskou na vodu v rukách a na stoličke pri mne sedel akýsi pán a nakláňal sa nado mňa.

Keď som zistila, že v miestnosti je cudzinec, niekto, kto nepatrí do Gatesheadu a nie je príbuzný pani Reedovej, neveriteľne mi odľahlo a zaplavila ma vlna pocitu ochrany a bezpečia.

Odvrátila som sa od Bessie, hoci ju som znášala oveľa lepšie než napríklad Abbotovú, a prehliadla si tvár neznámeho. Poznala som ho. Bol to pán Lloyd, lekárnik. Niekedy ho k chorým sluhom volávala pani Reedová. Pre seba a svoje deti využívala služby lekára.

„Nuž, kto som?“ opýtal sa.

Vyslovila som jeho meno a zároveň som mu podala ruku. „Postupne sa to zlepší,“ usmial sa a potriasol mi ju. Potom ma položil a prikázal Bessie, aby dala pozor, nech ma v noci